

УДК 811.133.1'342.41'342.42

ОСНОВНІ І СЛОВОТВІРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ СУЧАСНОЇ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Галина Кецко

*Львівський національний університет імені Івана Франка
(вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000)*

Розглянуто основні науково-теоретичні методи та способи формування фахової термінології на окремих шихрених зрізах деревообробної промисловості сучасної іспанської мови, її термінологічну насиченість та постійний розвиток нових термінів і визначень. На підставі теоретичної бази описано практичне її застосування і наведено приклади вживання в сучасній іспанській мові.

Ключові слова: деревообробна промисловість, дерево, волокна дерева, структура дерева, аналіз деревини, сходи, сокира, пила, целюлоза, папір, ДСП, дошка, полицки, цех.

У лінгвістиці сьогодні є кілька термінів для означення поняття “фахова мова”. За визначенням Державного стандарту України, який відповідає міжнародному стандарту ISO 1087-90: “Фахова мова – це підсистема мови, в якій використовують терміни та інші лінгвістичні засоби, призначені для запобігання неоднозначності спілкування у конкретній предметній галузі” [2].

Фахові мови можна розділити за позамовними і мовними ознаками. Відповідно до перших ознак, виділяють фахові мови за предметним змістом і фахові мови за характеристикою носіїв. Згідно з мовними ознаками, розрізняють мови, які мають особливу систему в граматиці і в лексиці, мови, які мають особливу систему тільки в лексиці, та мови, які мають особливу систему в синтаксисі (більшість фахових мов).

Чи не найважливіша особливість фахових мов полягає в наявності спеціального, орієнтованого на потреби певного фаху набору лексичних одиниць, які мають зв’язки зі загальноживаною лексикою. До цього додамо тезу Т. Кияка, про те, що функціонування певної мови забезпечене винятково чітко визначеною термінологією [4, с. 203]. Отже, фахова мова – це мова, яка має словниковий склад, норми для вибору та використання загальноживаних лексичних і граматичних засобів. Під сукупністю мовних засобів Л. Хоффман розуміє не лише фонетичні, морфологічні й лексичні елементи та правила синтаксису, й їхню функціональну взаємодію [1, с. 34].

Деревообробна промисловість є однією з галузей, у якій фахова мова розвивається, щоразу вносячи нові формулювання й означення для того чи іншого продукту чи виробничих процесів. Фахова мова деревообробної промисловості користується мовними засобами, які використовують і в інших фахових мовах. Кілька субмов можуть фор-

мувати більші класи зі спільними ознаками. Лексика деревообробної промисловості є поєднанням мови соціальних наук і мови технічних галузей.

Сукупність згаданих вище мовних засобів має точно відображати змістове навантаження кожного слова чи терміна і розкривати його зміст. Що вищий відсоток інтелектуального навантаження та розкриття змісту слова чи терміна, то вища вірогідність результату, який є потрібним. Отже, фахову мову деревообробної промисловості можна визначати як систему знаків з інструментальним характером [9, с. 12]. Тобто кожен фаховий текст є інструментом та результатом мовно-комунікативної дії, що виконана разом зі спеціалізованою суспільно-продуктивною дією і складається з обмеженої, упорядкованої кількості речень, пов'язаних між собою логічно, семантично та синтаксично [10, с. 233].

Як стверджує В. Лейчик, “термін – це лексична одиниця мови для спеціальних цілей, що позначає загальне, конкретне чи абстрактне поняття теорії певної спеціальної галузі знань чи діяльності” [7, с. 32]. Фахова термінологія деревообробної промисловості іспанської мови наповнюється морфологічним, синтаксичним та семантичним способами, а також через запозичення, калькування термінів та абрєвіацію. Отже, фахова термінологія сучасної деревообробної промисловості є функціональною, тобто такою, яка розкриває зміст понять, термінів і нових слів у своїй галузі.

Нові суспільні форми спілкування, процеси глобалізації не лише суспільного життя, а й усіх галузей промислового виробництва однозначно спонукають до всебічного аналізу процесів термінологізації лексики. Термінологія деревообробної сучасної іспанської мови представлена двома стилями: науково-теоретичним та професійно-прагматичним.

Історію становлення фахового лексикону деревообробної промисловості можна розділити на два періоди: до і після вступу Іспанії до Європейського Союзу. Деякі з науковців стверджують, що створення професійного лексикону відбувалося у три етапи:

– **від середньовіччя до початку XIX ст.** На думку дослідників, сучасна іспанська наукова термінологія деревообробної промисловості виникла і формувалася на донауковому етапі терміноутворення, тобто в період її імпліцитного, початкового розвитку [14]. Тоді виникли лексичні одиниці для позначення реалій, пов'язаних із навколишнім середовищем: *haya* (бук), *ojaranzo* (граб), *madera* (деревина), *roble* (дуб), *tabla* (дошка), *arce* (клен), *corteza* (стовбур), *hacha* (сокира), *pino* (сосна), *nudo* (сучок), *choro* (тополя) та ін. [6]. Ці найменування дерев та знарядь стали твірними для появи похідних термінів: волокна дерева (*fibras de madera*), м'яке дерево (*madera suave*), дерев'яні цвяхи, штирі (*espaldas*), структура дерева (*estructura de la madera*), сокира для рубання навіл (*hacha de partición*), сокира для рубання лісу (*hacha de tala*) тощо [11].

– **від початку XIX ст. до правління Франко.** Інтенсивне формування іспанської фахової термінології припало на другу половину XIX ст. і пов'язане з інтенсивним розвитком технічних наук, високими темпами машинобудування і з певними суспільно-політичними процесами того часу. Для цього періоду характерне введення нових фахових термінів: *semielaborados* (лісопиломатеріали), *estructura de la madera laminada* (ламінована структура деревини), *vigas huecas* (пусті бруси), *aserradero* (пилорама), *escalera de madera laminada* (ламіновані дерев'яні сходи), *secadero* (сушільна камера), *maderas duras y blandas* (тверда і м'яка деревина) [15]. Наступні півстоліття стали початком

виробництва целюлози (*la celulosa*), паперу (*de papel*), ДСП (*madera contrachapada*), МДФ (*MDF*). До функціонування ввійшли нові лексеми, які окреслюють виробничі процеси: пілінг (*Pelado*), нарізка (*troceado*), розрізка (*aserrado*), шпон (*chapo*) [12]. Проте найбільше з'явилося термінів, пов'язаних з меблевою промисловістю [13, с. 3].

На цьому етапі розвитку лінгвістичний аналіз уже дає змогу виявити національну специфіку фахової мови деревообробної промисловості разом з універсальними шляхами концептуалізації на ґрунті фразеологічної образності. Якщо ж розглянути морфологічні характеристики проаналізованих нами термінів фахової мови деревообробної промисловості, то побачимо, що їх будували і формували за певними лексичними моделями:

1) **Verbo + sustantivo** – *Hacer astillas* = Розтрощити (Вщент розбити). Знищити щось;

2) **Verbo + sustantivo+ preposición + artículo + sustantivo**- *Llevar leña al monte* = Давати щось тому, хто в цьому не має потреби;

3) **Verbo + preposición + artículo + sustantivo + preposición + artículo + sustantivo**- *Ser de la madera de los ministros* = Подавати великі надії. Бути дуже здібним;

4) **Verbo + artículo + sustantivo** - *Descubrir la madera* = Виявити себе з поганого боку;

5) **Preposición + sustantivo + adjetivo** - *A palo seco* = Просто, без прикрас. Скромно;

6) **Verbo + artículo + sustantivo** - *Aguantar los palos* = Мовчки терпіти глузування, образи;

– **від дня вступу Іспанії в Європейський Союз** [15]. З поширенням процесів глобалізації (починаючи з 80-х років ХХ ст., коли Іспанія остаточно стала повноцінним членом Європейського Союзу) сформувався новий тип інституційного комунікативного простору, який зміг поєднати всі історико-лінгвістичні елементи. Це передусім поєднання морфологічних елементів та лексем, які надають термінології суто професійного спрямування.

Завдяки тому фахова термінологія досягла належного розвитку, має належний спеціальний словниковий склад і використовує загальноживані лексичні засоби.

В основі морфологічного способу творення, який вважають найважливішим, є розуміння граматичного значення, адже морфологія вивчає засоби вираження граматичних значень слів, форм словозміни та функціональне призначення самостійних і службових слів. Лексичний спосіб творення розкриває словниковий склад фахової мови деревообробної промисловості з погляду походження термінів та словосполучень, їхнього уживання та значення. Власне лексичний спосіб є в основі творення номенів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вискушенко С. А. Загальні особливості фахових мов (на матеріалі англійської фахової мови тваринництва).
2. Городецкий Б. Ю. Термин как семантический феномен. Московский лингвистический университет / Б. Ю. Городецкий. – Режим доступа: www.dialog2006/materials/html/GorodetskiyB.html
3. Державний стандарт України. Термінологія. Визначення основних понять. – К., 1996.

4. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения : учебное пособие / Т. Р. Кияк. – К. : УМКВО. 1989. 103 с.
5. Кияк Т. Р. Фахові мови та проблеми термінознавства / Т. Р. Кияк // Нова філологія : збірник наукових праць. – Запоріжжя : ЗНУ, 2007. – № 27. – С. 203–208.
6. Испанско-русский фразеологический словарь / Левинтова Е. И., Фольф Е. М., Мовшович Н. А., Будницкая И. А. – М. : “Русский язык”, 1985.
7. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М., 2006.
8. Скороходько Е. Ф. Термін у науковому тексті (до створення терміноцентричної теорії наукового дискурсу) : монографія / Е. Ф. Скороходько. – К., 2006. – 99 с.
9. Fluck Hans R. Fachsprachen / Fluck Hans R. – Tubingen ; Basel : Francke, 1996.
10. Hoffmann L. Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einfuhrung / Hoffmann L. – Tubingen : Gunter Naer, 1985.
11. Maria Moliner. Diccionario de uso del español / Maria Moliner. – Madrid : Gregos, 2000.
12. Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación (FAO). 1993. Yearbook of Forest Products. 1980-1991. Roma: FAO.
13. Paul Demers. Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo. Perfil general / Paul Demers. Ginebra. – P. 1–14.7
14. El presente y futuro de la industria de tableros visiones de un consultor internacional. – Режим доступу: www.consultboard.es/index
15. La industria forestall. – Режим доступу: www.corma.cl/.../industria_forestal

Стаття надійшла до редколегії 15.05.2011

Прийнята до друку 24.05.2011

MAIN PECULIARITIES OF THE TERMS DENOTING WOOD INDUSTRY IN MODERN SPANISH LANGUAGE

Halyna Ketsko

*The Ivan Franko National University of L'viv
(1, Universytets'ka St., L'viv, 79000)*

This research shows science-technical methods, formation principles and peculiarities of specific professional discourse of wood-processing industry of contemporary Spanish. The paper describes the main scientific methods and ways of continuous formation of professional terminology. According to the theoretical base mentioned above, we will do research about practical use of terms in contemporary Spanish and also we will do some examples to show their usage within the language.

Key words: wood processing industry, wood, wood fiber, the structure of wood, analysis of wood, stairs, axe, saw, cellulose, paper, ply-wood, plank, shelves, department.

ОСНОВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕРМИНОВ ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ В СОВРЕМЕННОМ ИСПАНСКОМ ЯЗЫКЕ

Галина Кецко

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
(ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000)*

Рассмотрено основные научно-теоретические методы и способы формирования профессиональной терминологии на отдельных шихренных срезах деревообрабатывающей промышленности современного испанского языка, ее терминологическую насыщенность и постоянное развитие новых терминов и дефиниций. На основании теоретической базы описано практическое ее применение и приведено примеры употребления в современном испанском языке.

Ключевые слова: деревообрабатывающая отрасль, дерево, структура дерева, волокна древесины, анализ древесины, лестница, топор, пила, целлюлоза, бумага, ДСП, доска, полки, цех.